

DAFTAR PUSTAKA

Arsip dan Publikasi Resmi Pemerintah

ANRI, Inventaris Arsip *Burgerlijke Openbare Werken Grote Bundel* 1854-1933 No. 7948. "Stukken Betreffende Reisverslag te Pontianak."

ANRI, Inventaris Arsip *Departement van Verkeer en Waterstaat Seri Grootte Bundel* (1814) 1934-1942 (1947), No. 2052, "Het Voltooid Werk: Het Vernieuwen van de bruggen Soengai Koenjit, Sungai Koenjit, Parit Berahima, Parit Srigadoh, Parit Haji Osman dan Parit Haji Mahmud."

ANRI, *Binnenlandsch Bestuur* No. 1233.

ANRI, *Binnenlands Bestuur*, no. 1233," Aanleg van het Kapoeas-Poenggoer Kanaal."

ANRI. *Algemeene Memorie van Overgave* O Hoorst, 1934.

ANRI, *Memorie van Overgave* C. Kater

ANRI. *Memorie van Overgave* Ch. van Cate, 1938.

ANRI, *Memorie van Overgave* P. Palm, 1937.

ANRI, *Memorie van Overgave* W.J. ten Haaft, 1934

Indische Verslag van 1932

Indische Verslag van 1933

Indische Verslag van 1934

Indische Verslag van 1935

Indische Verslag van 1936

Indische Verslag van 1937

Indische Verslag van 1938

Indische Verslag van 1939

"De Haven van Pontianak" *Mededelingen en Rapporten Februari 1920 Nederlandsch Indische Haven. Departement van. Burgerlijke Openbare Werken.*

Peta

"Overzichtskaart de Residentie Wester-Afdeeling van Borneo," *Topografische Bureau*, 1896.

Artikel Jurnal Dan Majalah, Makalah, Tesis, Disertasi Dan Buku

- Adatrechtbundels. XIII: Borneo.* 'S- Gravenhage: Martinuss-Nijhoff, 1917.
- Anonim. "Een Tocht Langs de Peniti-Rivier." *Uit's Borneo's Wonderwereld*, Batavia: Boekhandel en Drukkerij Visser & Co., 1932.
- Anonim. "Verslag van het Pontianak Rivier Transport over 1911 en 1912". *De Indische Gids*, 1914.
- Anonim. "De Chineezzen in West-Borneo," *De Indische Gids* 1915 (1)
- Anonim. "De Ongeregeldheden in West Borneo," *De Indische Gids*, 1915.1.
- Andaya, Barbara. *Hidup Bersaudara: Sumatra Tenggara pada Abad XVII dan XVIII*. Yogyakarta: Penerbit Ombak, 2016.
- Ansar Rahman. *Kabupaten Sambas: Sejarah Kesultanan dan Pemerintahan Daerah*. Sambas: Pemerintah Daerah Sambas, 2001.
- A.M. Djuliaty Suroyo (a). *Eksplorasi Kolonial Abad XIX. Kerja Wajib di Karesidenan Kedu 1800-1890*. Yogyakarta: Yayasan Untuk Indonesia, 2000.
- _____(b). "Tenaga Kerja di Jawa Sebelum dan Selama Sistem Tanam Paksa". J Thomas Lindblad (ed.), *Sejarah Ekonomi Modern Indonesia. Berbagai Tantangan Baru*. Jakarta: Pustaka LP3ES Indonesia, 2000.
- Bambang Purwanto. "Menulis Kehidupan Sehari-hari Jakarta: Memikirkan Kembali Sejarah Nasional Indonesia". Nordholt dkk (ed.). *Perspektif Baru Penulisan Sejarah Indonesia*. Jakarta: Yayasan Pustaka Obor Indonesia-KITLV-Jakarta, Pustaka Larasan, 2013.
- Bambang Subiyakto. "Pelayaran Sungai di Kalimantan Tenggara. Tinjauan Historis tentang Transportasi Air Abad XIX". *Tesis*. Yogyakarta: Fakultas Sastra UGM, 2000.
- Basel, W.H. Seen van. "Een Chineesche Nederzetting op Borneo's Westkust". *Tijdschrift van Nederlandsch-Indie*, 1874.
- Blink. H. "Economisch Geographie van Borneo's Wester-Afdeeling". *Tijdschrift Economische Geographie*, 1921.
- Bonney, R.P.S. "Road Transport in The Economic and Development of North Borneo," *Ekistics*, Vol 17 No 99, 1964.
- Budi Setiyono. "Tahu Tetapi Tidak Mau Mengerti: Etnografi tentang Respon Orang Kampung Kalehien, Kalimantan Tengah terhadap Pembangunan Jalan Raya". *Disertasi*. Yogyakarta: Fakultas Ilmu Budaya UGM, 2015.

- Buys, M. *Twee Maanden op Borneo's Westkust*. Leiden: Doesburgh, 1892.
- Cleary, M.C. "Indigeneous Trade and European Economic Intervention in North-West Borneo c. 1860-1930" *Modern Asian Studies*, Vol. 30.No. 2. 1996.
- Colombijn, Freek (a). "Introduction: On the Road". *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde*, 158 No 4, 2002.
- _____ (b). "A Wild West Frontier of Sumatra East Coast, The Pekanbaru-Dumai Roads". *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde*, Vol. 158 No 4. 2002.
- _____ (c). "Toooot!Vrooom! The Urban Soundscape in Indonesia", dalam *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia*, Vol. 22, No. 2, 2007.
- Dana Listiana. "Sistem Pacht dan Perluasan Negara Kolonial di Pontianak 1819-1909," *Tesis*. Yogyakarta: Fakultas Ilmu Budaya UGM, 2017.
- "De Haven van Pontianak". *Mededelingen en Rapporten Februari 1920 Nederlandsch Indische Haven. Depart. BOW*.
- Dick, Howard dan Peter J. Simmer. *Cities, Transport and Communications: The Integration of Southeast Asia since 1850*. New York: Palgrave Macmillan, 2003.
- Doodeheefver, J.R. *Door "Donker" Borneo. Indrukken van de Westerafdeeling*. De Java Bode, 1936.
- Driessche, J. H. van. "Nota 's Betreffende de Landschappen Sambas en Pontianak der Wester-Afdeeling van Borneo". *Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aarkundig Genootschap*, Tweede Serie deel XXIX, 1912.
- Dutch Borneo*. Handbooks prepared under the direction of the Historical Section of the Foreign Office. No. 84. London: H.M Stationery Office, 1920.
- Earl, George Windsor. *The Eastern Seas as Voyages and Adventures in de Indian Archipelago*. London: WM. H. Allen and Co.,1837.
- Elenbaas, W.G. "West Borneo: Eenige Mededeelingen Aangaande Bevolking en Bestuur". *De Indische Gids*. 1909.
- Engelhard, H.E.D. "Bijdragen tot De Kennis van het Grondbezit in de Nederlandsch in de Chineesche Districten", *Bijdragen tot de Taal, Land en Volkenkunde van Nederlandsch-Indie*, 1900.
- Encyclopaedia van Nederlandsch Indie (ENI)*, 1917.

- Enthoven, J.J.K. *Sejarah dan Geografi Daerah Sungai Kapuas Kalimantan Barat*, Terjemahan P. Yeri, OFM.Cap. Pontianak: Institut Dayakologi, 2013.
- Gusti Asnan. "Transportation of The West Coast Sumatra in The Nineteenth Century". *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde*, 158 No 4, 2002.
- Harlem Siahaan, "Konflik dan Perlawanan Kongsi Cina di Kalimantan Barat 1770-1854," *Tesis*. Yogyakarta: Fakultas Sastra UGM, 1996.
- Heidhues, Mary Somers. *Penambang Emas, petani, dan Pedagang di "Distrik Tionghoa" Kalimantan Barat*. Jakarta: Yayasan Nabil, 2008.
- Johny A. Khusairy (a). "The Road Traffic of Surabaya in 1920's. Installing Traffics Sign and Driver's Licency". *Mozaik. Jurnal Ilmu Humaniora*, Vol. 8 No. 2, 2010.
- _____(b). "Modernity on The Road Traffic of Surabaya in 1920's", *Humaniora*. Vol.23 No. 3. 2011.
- Kater, C. "Iets Over Het Pandelingschap in de Westerafdeeling van Borneo en De Boegineesche Vestiging Aan Het Zuider-Zeestrand te Pontianak," *Tijdschrift van Nederlandsch-Indie*, 1871.
- Kemp, P.H. van der. "De Vestiging van Het Nederlandsch Gezag op Borneos's Westerafdeeling in 1818-1819". *Bijdragen tot de Taal, Land en Volkenkunde van Nederlandsch Indie*, 1920.
- Khatirithamby-Wells, Jeyamalar. "Strangers and Strangers King: The Sayyid in Eighteenth-Century Maritime in Southeast Asia". *Journals of Southeast Asia Studies*, 2009.
- Kielstra, E. B (a). *Bijdragen tot de Geschiedenis van Borneo's Westerafdeeling*, Jilid 2. Leiden: E.J. Brill, 1889.
- _____(b). *Bijdragen tot de Geschiedenis van Borneo's Westerafdeeling*, Jilid 3. Leiden: E.J. Brill, 1889.
- _____(c). *Sumbangan kepada Sejarah Bagian Barat Borneo 1850-1900* Jilid I, Terjemahan P. Yeri, OFM. Cap. Yogyakarta: Pohon Cahaya, 2016.
- Lindblad, J. Thomas. *Antara Dayak dan Belanda. Sejarah Ekonomi Kalimantan Timur dan Kalimantan Selatan 1880-1942* (Jakarta-Malang: KITLV-Jakarta dan Lilin Persada Press, 2012.
- Locher-Scholten, Elsbeth. *Etika yang Berkeping-keping. Lima Telaah Kajian Aliran Etis dalam Politik Kolonial 1877-1942*. Jakarta: Penerbit Djambatan, 1996.

- Lutfi Yondri. "Penjajagan Hunian Berlanjut di Tepi DAS Kapuas (Studi kasus Tepian Pertemuan Sungai kapuas dan Sungai Melawi)". Ety Saringendyanti W., *Kronik Arkeologi. Perspektif Hasil Penelitian Arkeologi di Jawa Barat, Kalimantan Barat, dan Lampung*. Jakarta: Pusat Penelitian Arkeologi Nasional, 2000.
- McGee, Terry. "Jalan, Jalan: Invading, Destroying and Reconstructing the Southeast Asian City," *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde*, Vol.158, No 4, 2002.
- Maier, Henk. "Pusaran Air dan Listrik. Modernitas di Hindia", Nordholt, Henk Schulte (ed.), *Outward Appearances: Trend, Identitas, Kepentingan*. Yogyakarta: LKiS, 2005.
- Miller, W.G. "Why Did Syarif Kassim Kill Captain Sadler at Mempawah in 1795?". *Journal of The Malaysian Branch of The Royal Asiatic Society*. Vol. 8, No. 1, 2012.
- Miro, Fidel. *Sistem Transportasi Kota*. Bandung: Penerbit Tarsito, 1997.
- Mona Lohanda. "Jalan Pos Daendels dan Perluasan Eksploitasi Ekonomi Kolonial". *Ekspedisi Anjer-Panaroeakan. Laporan Jurnalistik Kompas*. Jakarta: Penerbit Buku Kompas, 2008.
- Muhammad Faiz Barchia. *Gambut: Agroekosistem dan Transformasi Karbon*, Yogyakarta: Gadjah Mada University Press, 2006.
- Mohammad Gade Ismail (a). "Politik dan Perdagangan Melayu di Kesultanan Sambas, Kalimantan Barat 1808-1818." *Tesis*. Depok: Fakultas Sastra UI, 1985.
- _____(b). "State and Trade Power: Sambas (West Borneo) in The Early Nineteenth Century". Schutte, G.J., *State and Trade in Indonesian Archipelago*. Leiden: KITLV, 1994.
- Muhammad Noor. *Lahan Rawa: Sifat dan Pengelolaan Tanah Bermasalah Sulfat Masam*. Jakarta: PT Raja Grafindo Perkasa, 2004.
- _____(b). *Lahan Gambut: Pengembangan, Konservasi, dan Perubahan Iklim*, Yogyakarta: Gadjah Mada University Press, 2010.
- Mrazek, Rudolf. *Engineers of Happy Land*. Jakarta: Yayasan Obor Indonesia, 2006.
- Nas, Peter J.M. dan Pratiwo. "Java and De Groote Postweg, La Grande Route, The Great Mail Road, Jalan Raya Pos," *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde*, Vol. 158, No. 4, 2002.

- Nordholt, Henk Schulte (a). *Kriminalitas, Modernitas dan Identitas dalam Sejarah Indonesia*. Yogyakarta: Pustaka Pelajar, 2002.
- _____(b). *Outward Appearances: Trend, Identitas, Kepentingan*. Yogyakarta: LKiS, 2005.
- _____(c). “Modernity and Cultural Citizenship in Netherlands Indies: An Illustrated Hypothesis “. *Journal of Southeast Asia Studies*, Vol. 42, No. 3, 2011.
- _____(d). Bambang Purwanto dan Ratna Saptari (ed.). *Perspektif Baru Penulisan Sejarah Indonesia*. Jakarta: Buku Obor-KITLV, 2013.
- Meeteren Brouwers, P.M. van. “De Gechiedenis der Chineesche Districten der Wester-Afdeeling van Borneo van 1740-1926”. *De Indische Gids*. 1927.
- Ota Atsushi. “Pirates or Entrepreneurs? The Migration and Trade of Sea People in Southwest Kalimantan, 1770-182,” *Indonesia*, 2010.
- Ozinga, J. *De Economische Ontwikkeling der Wester-Afdeeling van Borneo en Bevolkingsrubbercultuur*. Wageningen: N.V. Gebr. Zomer en Keuning’s Uitgevermaatschappij, 1940.
- Porath, N. “A River, A Road, an Indonesia Indigenous People and an Entangled Landscape in Riau,” *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde*, Vol. 158 No 4, 2002.
- Potter, Lesley. “Commodity and Environment in Colonial Borneo. Economic Value, Forest Conversations and Concerns for Conservation, 1870-1940,” Wadley, Reed L., *Histories of Borneo Environment: Economic, Political and Social Dimensions of Change and Continuity*. Leiden: KITLV Press, 2005.
- Pramoedya Ananta Toer. *Jalan Raya Pos, Jalan Daendels*. Jakarta: Lentera Dipantara, 2006.
- Prehn, R.C. van. “Aantekeningen Betreffende Borneo’s Westkust”. *Tijdschrift voor Indische Taal, Land en Volkenkunde*, 1858.
- P. Aloysius. “Reizen in Borneo,” *Borneo Almanak*, 1939.
- P. Bavo. “Hoog Bezoek.” *Borneo Almanak*, 1922.
- P. Donatus. “’n Vacantie-trip in Borneo”, *Borneo Almanak*, 1937.
- P. Heribertus. “Bij Pontianak. Vervoer van Klappers door Kleine Rivieren. Klapper-trekschuitmethode!”. Foto. *Borneo Almanak*. 1935.

- Ranken, E.A. "De Niet-Europese Bijdrage Tot de Economische Ontwikkeling van West-Borneo, 1900-1940". A.H.P. Clemens dan J. Th Lindblad (ed.), *Het Belang van De Buitengewesten: economische Expansie en Kolooniaal staatsvorming in de Buitengewesten van Nederlands-Indie 1870-1942*. Amsterdam: NEHA, 1989.
- Rees, W.A. *Montrado: Gescheid- en Krigskundige Bijdrage Betreffende de Onderwerping der Chinezen op Borneo, naar Het Dagboek van een Indisch Officier over 1854-1856*. Boisle-Duc: Muller, 1858.
- Reitsma, S.A. *Boekoe Peringatan dari Staatspoor- en Tramwegen di Hindia Belanda 1875-1925, Gedenkboek van Staatspoor-en Tramwegen van Nederlandsch-Indie*. Weltrevreden: Topographische Inrichting, 1925.
- Rigg, J. "Road, Marketization, and Social Exclusion in Southeast Asia. What do Road do to the People?" *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde*, Vol. 158 No. 4, 2002.
- Rika Puspitasari. "Dampak Sosial-Ekonomi Pembangunan Jalan Raya di Kalimantan Selatan, 1890an-1940." *Skripsi*. Yogyakarta: Fakultas Ilmu Budaya UGM, 2018.
- Roon, J. van. *De Werkzaamheden van den Topografischen Dienst in de Westerafdeeling van Borneo (1886-1895)*. Bandung: N.V Boekh Visser & Co., 1920.
- Sandick, J.C.F. van dan V.J. van Marle. *Verslag Eener Spoorwegverkenning in Noordwest-Borneo*. Dienst der Staats-Spoor-en Tramwegen: Albrecht & Co, 1919.
- Schrieke, B.J.O. *Kajian Historis Sosiologis Masyarakat Indonesia*, Jilid II Yogyakarta: Penerbit Ombak, 2016.
- Silva, G.P.S.H. de. "Beginnings of Commercial Road-Passanger Transportation in Sri Langka". *Journal of The Asiatic Society*. Vol.36, 1991/1992.
- Singgih Tri Sulistiyono. "Dinamika Kemaritiman dan Integrasi Negara Kolonial". *Indonesia dalam Arus Sejarah*, Jilid 4. Jakarta: P.T. Ichtiar Baru van Hoeve dan Kementerian Pendidikan dan Kebudayaan Republik Indonesia, 2012.
- Suryadi. "Teknologi, Modernitas dan Zaman 'Pantjaroba': Representasi Radio dalam Dua Roman Indonesia di Akhir Zaman kolonial", *Humaniora*, Vol. 21 No. 2, 2009.

- Taqliocozzo, Eric. *Secret Trades, Porous Borders. Smuggling and States Along a Southeast Asian Frontier, 1865-1915*. New Haven & London: Yale University Press, 2005.
- Tim. *Sejarah Kebangkitan Nasional Daerah Kalimantan Barat*. Departemen Pendidikan dan Kebudayaan: Proyek Penelitian dan Pencatatan Kebudayaan Daerah, 1978/1979.
- Tim. *Naskah Sumber Arsip Perkeretaapian di Indonesia*. Jakarta: ANRI, 2015.
- Touwen, Jeroen. *Extremes in The Archipelago: Trade and Economic Development in The Outer Island of Indonesia, 1900-1942*. Leiden: KITLV Press, 2001.
- Turner, Bryan. *Teori-Teori Sosiologi Modernitas Posmodernitas*. Yogyakarta: Pustaka Pelajar, 2003.
- Uji Nugroho Winardi, "Ethnic Tension, Alliance and clientelism: The Political Development of West Borneo; 1895-1950," *Tesis*. Leiden: Faculty of Humanities Universiteit Leiden, 2012.
- Uljee, G.J. *Handboek voor de Residentie Westerafdeeling van Borneo*. Weltevreden: N.V. Boekhandel Visser & Co., 1925.
- Verslag van het Pontianak Rivier Transport over 1911 en 1912*. *Indische Gids*. 1914.
- Veth, P.J. (a). *Borneo Bagian Barat: Geografis, Statistis, Historis Jilid I*, Terjemahan P. Yeri OFM, Cap. Pontianak: Institut Dayakologi, 2012.
- _____(b). *Borneo Bagian Barat: Geografis, Statistis, Historis Jilid II*, Terjemahan P. Yeri OFM, Cap. Pontianak: Institut Dayakologi, 2012.
- Vleming, J.L. *Het Chineesche Zakenleven in Nederlandsch-Indie*. Weltevreden: Landsdrukkerij, 1926.
- Vollenhoven, Cornelis van. *Orang Indonesia dan Tanahnya*. (Diterjemahkan oleh Soewargono). Yogyakarta: Insist Press, 2020.
- Wadley Reed L (a). "The Road to Change in The Kapuas Hulu Borderlands: Jalan Lintas Utara". *Borneo Research Bulletin*, 29,1998.
- _____(b). "Boundaries, Territory and Resources Access in West Kalimantan, Indonesia 1800-2000". Wadley, Reed L. (ed). *Histories of The Borneo Environment*. Leiden: KITLV Press, 2005.
- Wignall, Arthur, Peter S. Kendrick, Roy Ancill, Malcolm Copson. *Proyek Jalan: Teori dan Praktek*. Jakarta: Penerbit Erlangga, 2003.

Windle, J. "Envelopment or Development? The Role of Roads as Conductors of Change in Upland Areas of Serawak," *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde*, Vol.158, No. 4, 2002.

Wisnu Subroto. "Sejarah Kota Banjarmasin 1906-1942. *Tesis*. Yogyakarta: Fakultas Ilmu Budaya UGM, 2016.

Yuan Binling, "Chinese Democracies: A Study of the Kongsis of West Borneo (1776-1884). *Disertasi*. Leiden: Leiden University, 1998.

Surat Kabar dan Majalah

Algemeen Handelsblad

"Singkawangsche Snippers", 12 Juli 1927.

"Wegen in West Borneo: Bestaan in Chineesche- Districten Reeds Lang," 1 Maret 1938.

Bataviaasch Handelsblad

"Sambas," 16 Januari 1891.

Bataviaasch Nieuwsblad

"De Mijn-en Landbouw Concessies ter Wester Afdeeling van Borneo", 5 Juli 1890.

"Chineezen-Opstand in Borneo Westerafdeeling," 20 Oktober 1914.

"De Weg Pontianak-Sambas," 22 Juni 1923.

"De Auto op Borneo: van Pontianak naar Pemangkat," 30 Juli 1929.

"De Weg Pontianak-Pemangkat," 30 Juli 1938.

Berani

"*Perhatikanlah*," 1 Agustus 1925.

"Gado-Gado," 8 Agustus 1925.

"Perdjalanen Dua Minggoe," 28 Agustus 1925.

"Rempah-Rempah dari Sambas." 26 September 1925.

Borneo Barat

"Perhoeboengan Djalan-Djalan Raja," 7 Agustus 1936.

"Djalan Raja Benoea Segon," 28 Agustus 1937.

28 September 1937.

17 April 1941.

"Bertamasya ke Sebedang," 5 April 1941.

"Perlawanan Taxi dan Betja," 31 Juli 1941.

Borneo Barat Bergerak

"Pemandangan di Sebahagian Borneo Barat," 1 Mei 1920.

Borneo Barat Bergerak. 15 Februari 1920, hlm. 6.

Bredasche Courant

“Electrische Spoorwegen op Borneo,” 29 Agustus 1907.

De Indische Courant

“De Weg Pontianak-Pemangkat,” 21 Desember 1938.

De Indische Mercur

“De Westerafdeeling van Borneo,” 3 September 1930.

De Locomotief

“De Verbetering van den Weg Pontianak-Pemangkat,” 21 Maret 1935.

“De Weg Sambas-Pontianak,” 8 Mei 1925.

6 November 1900.

De Sumatra Post

“West-Borneo’s Wegen,” 11 Januari 1933.

“De Kustweg Pontianak-Sambas,” 2 Juli 1935.

De Telegraaf

“Weg van Pontianak naar Sambas,” 2 Juli 1935.

De Tijd

“Chineezen Oproer in de West-Borneo,” 30 Juli 1914.

Halilintar

“Djembatan Peniti”, *Halilintar*, 11 Oktober 1924.

“Ratap tangisnja Eignaar-Eignaar Motor-Car,” 19 November 1924.

Het Nieuw van Den Dag voor Nederlandsch-Indie

“Wat Borneo Uit Rubbergeld Krijgt,” 17 November 1937.

Het Vaderland

“Binnenland Opstand van de Chineezen in Mempawah,” 30 Juli 1914.

Nieuwe Tilburgsche Courant

“Chineezen-Opspoer in West-Borneo,” 30 Juli 1914.

Oetoesan Borneo

“Soerat-Soerat Chabar di Borneo Barat,” 10 Desember 1927.

“Pidatonja “Oetoesan Borneo” di Volksraad,” 4 Januari 1928.

“Pemandangan di Pontianak,” 7 Januari 1928.

“Perdjalanan L. Mendeij Hoofd red “O.B’ dari Pontianak-Singkawang”, 6 Juni 1928.

“Perhoeboengan di Borneo Barat perloeklanlah Djalanan Kaloe Maoe Majoe.”
16 Juni 1928.

Pandji Poestaka 14 Agustus 1928

Warta Borneo

“Belasting dan Heerendienst, Ra’iat Moesti Tahoe,” 20 November 1924.
“Chuffeur-Chuffeur Auto Mengomel,Perjalanan Rai’at Terganggu”, 22
November 1924
“Djalanan Gelap,” 15 November 1924.
“Heerendienst di Ketapang,” 29 November 1924.
“Pontianak Molek.” 6 Desember 1924.

Soerabaiasch-Handelsblad, 23 Oktober 1937 no 243.

Sumber Internet

Economischekaart van Noordwest Borneo

https://digitalcollections.universiteitleiden.nl/view/item/2010770?solr_nav%5Bid%5D=abff32ddead64ee1e33d&solr_nav%5Bpage%5D=0&solr_nav%5Boffset%5D=10

<https://digitalcollections.universiteitleiden.nl/view/item/692198>